

ARKKITEHTUURIPOLIITTISTA OHJELMAA VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

Työryhmän kokous 10

Aika 14.10.2020 klo 13–16

Paikka Etäkokous, Google Meet -alusta

Paikalla

Työryhmän jäsenet:

Ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän puheenjohtaja *(liittyi klo 14.17)*

Kulttuuriasianneuvos Petra Havu, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän 1. varapuheenjohtaja

Yliarkkitehti Harri Hakaste, ympäristöministeriö, työryhmän 2. varapuheenjohtaja

Yliasiames Markku Hedman, Rakennustietosäätiön RTS sr

Museonjohtaja Reetta Heiskanen, Helsingin kaupunginmuseo *(liittyi klo 14.26)*

Puheenjohtaja Henna Helander, Suomen arkkitehtiliitto SAFA

Puheenjohtaja Vesa Humalisto, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL

Yliarkkitehti Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto

Arkkitehti, varapäällikkö Anni Laurila, WSP Kaupunkiarkkitehtuuri

Toimitusjohtaja Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy

Pysyvät asiantuntijajäsenet:

Opetusneuvos Mikko Hartikainen, Opetushallitus

Tiedekeskuksen päällikkö Heikki Hepoaho, Metsähallitus

Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö *(liittyi 13.58)*

Yliarkkitehti Niina Kilpelä, ympäristöministeriö

Kulttuuriasianneuvos Mirva Mattila, opetus- ja kulttuuriministeriö

Ympäristöneuvos Tuija Mikkonen, ympäristöministeriö

Opetusneuvos Tarmo Mykkänen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Sihteeristö

Toiminnanjohtaja Katarina Siltavuori, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus *(poistui 16.01)*

Viestintäpäällikkö Miina Jutila, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, työryhmän sihteeri

Asiantuntija Heini Lehtinen, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus

Katja Lindroos, Urban Practice / Arkkitehtuurin tiedotuskeskus

Estyneet

Professori Pekka Heikkinen, Aalto-yliopisto

Kehittämispäällikkö Anne Jarva, Suomen Kuntaliitto

Erytisasiantuntija Matti Kuittinen, ympäristöministeriö

Neuvotteleva virkamies Anne Mattero, opetus- ja kulttuuriministeriö

Erytisasiantuntija Pilvi Nummi, Aalto-yliopisto

Kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja Leena Rossi, Jyväskylän kaupunki

Erytisasiantuntija Olli Voutilainen, työ- ja elinkeinoministeriö

Asialista

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistio

Kokous avattiin klo 13.03. Hyväksyttiin asialista.
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Apoli-työn tilanne ja jatko

Todettiin, että työryhmän raportin valmistelu on jonkin verran viivästynyt johtuen mm. COVID 19-pandemiasta. Raporttiluonnosta käsitellään kahdessa viimeisessä työryhmän kokouksessa 14.10.2020 ja 28.10.2020, minkä jälkeen raportin viimeistely tapahtuu sähköpostitse. Jatkoaikaa työryhmän työskentelylle ei haeta. Raportti on tarkoitus luovuttaa vuoden 2021 alussa.

3. Apoli-raportin luvut I–V

Puheenjohtajisto esitteli apoli-raportin temaattiset luvut I–V keskustelua varten. Luvut pyritään liittämään käynnissä oleviin ohjelmiin ja hankkeisiin, kuten hallitusohjelmaan sekä Agenda 2030:een, Davosin julistukseen ja OMC-työryhmän työhön, jotka liittyvät apoli-ohjelman kansainväliseen kontekstiin.

Luku I (ilmastonmuutos)

Luku I käsittelee arkkitehtuurin ja ilmastonmuutoksen suhdetta. Luku sisältää näkökulmia vähähiilisydestä, kiertotaloudesta, korjausrakentamisesta, purettavuudesta, kaavoituksesta ja biodiversiteetistä. Luku muun muassa esittelee uuden käsitteen arkkitehtoninen kestävyys.

Keskustelua

- Ehdotettiin rakennusperinnön ja kulttuuriympäristön näkökulman sisällyttämistä lukuun nykyistä vahvemmin
- Ehdotettiin perinteisten rakennusmenetelmien tuomista vahvemmin uusien rinnalle
- Ehdotettiin korjausrakentamisen vahvempaa esille tuomista esimerkiksi uuden korjausrakentamisen instituutin toimenpiteen kautta sekä keskusteltiin, tarvittaisiinko uusi taho vai olemassa olevien organisaatioiden yhteistyötä ja tukemista
- Keskusteltiin puurakentamisen roolista ilmastonmuutokseen ja kestävään rakentamiseen sekä ehdotettiin perinteisen ja uuden puurakentamisen osaamisen tuomista yhteen
- Nostettiin esiin, että luonnon monimuotoisuus tulisi ottaa huomioon kaikessa suunnittelussa, ei vain kaupunkitilan suunnittelussa
- Nostettiin esiin luvun tekstien kaupunkikeskeisyys ja toivottiin lisää alueellista näkökulmaa
- Ehdotettiin lisä- ja täydennysrakentamiselle uuden, laajemman käsitteen määrittelemistä sekä kiertotalouden mukaisesta rakentamisesta termiä 'uudelleenrakentaminen'
- Ehdotettiin raportissa käytettävien termien tarkistamista, kuten vähähiilisyys ja hiilinegatiivisuus
- Todettiin, että myös korkeakoulujen tulisi osallistua perinteisten rakennusmenetelmien tutkimukseen; todettiin myös, että esimerkiksi restaurointikoulutusta tulisi vahvistaa
- Todettiin, että koerakentamiseen tai ekologisiin materiaaleihin liittyvää lainsäädäntöä ja määräyksiä olisi hyvä helpottaa

Luku II (yhdenvertaisuus ja osallisuus)

Luku käsittelee rakennetun ympäristön ja yhdenvertaisuuden suhdetta. Aihepiirin aineistoa on ollut apoli-ohjelmatyössä runsaasti ja luku kaipaa vielä jatkotyöstöä.

Keskustelua

- Ehdotettiin rakennetun ympäristön terveys- ja hyvinvointivaikutusten sote-ajattelun laajentamista myös maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen
- Ehdotettiin perustettavaksi asuntorakentamisen laatuun liittyvä foorumi
- Nostettiin esiin monipaikkaisuuden puoltaminen apoli-raportissa ja monipaikkaisuuden ympäristövaikutukset
- Esitettiin, ettei apoli-ohjelmassa kehitettäisi uusia termejä, vaan käytetään olemassa olevia termejä
- Nostettiin esiin luvun kaupunkikeskeisyys
- Keskusteltiin, voisiko raportissa puhua moniaistisesta esteettömyydestä, jottei esteettömyyttä käsitellä ainoastaan liikkumisesteisyytenä, sekä jääkö liikkumisesteisyys liian vähäiselle huomiolle, jos puhutaan moniaistisesta esteettömyydestä
- Todettiin, että asuntosuunnittelun ja -rakentamisen uusien kriteerien määrittely on jo valmisteilla
- Keskusteltiin toimenpiteiden yhteydestä rakennusalan toimijoihin

Luku III (talous)

Luku III käsittelee arkkitehtuurin ja talouden suhdetta. Luvussa painottuvat arkkitehtien osaamisen ongelmanratkaisussa, arkkitehtuurikilpailut, arkkitehtuurin vienti, digitalisaatio ja arkkitehtuurimatkat.

Keskustelua

- Todettiin, että luvun sisältöä olisi vielä hyvä selkiyttää
- Toivottiin apoli-raporttiin manifestimaista tulevaisuusotetta sekä tulevaisuuden ideoiden kiteyttävien arkkitehtuurin keinojen esille tuomista
- Ehdotettiin luvun teemaksi talouden sijaan yhteiskuntaa ja todettiin, että yhteiskunta teemana on tarpeettoman laaja yhteen lukuun
- Nostettiin esiin, että avoimuus on arkkitehtuurin ydin ja todettiin, että toimenpiteiden tulisi olla signaali arkkitehtuurin avoimuudesta yhteistyölle
- Kysyttiin valtion järjestämistä arkkitehtuurikilpailuista ja todettiin, että Senaatti-kiinteistöt toimii tarvittaessa järjestäjänä
- Ehdotettiin arkkitehtuurin MBA-koulutuksen mainitsevan toimenpiteen alakohdan siirtämistä lukuun V (koulutus ja tutkimus)
- Nostettiin esiin kaupunkikeskeisyys
- Kysyttiin uuden arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen sijoittamisesta lukuun III

Luku IV (merkitys)

Luku käsittelee arkkitehtuurin arvostusta, viestintää ja näyttelytoimintaa. Luku sisältää tavoitteita ja toimenpiteitä muun muassa alueellisen arkkitehtuurin edistämisestä, kulttuuriympäristöjen roolista, arkkitehtuurikeskustelusta sekä arkkitehtuurinäyttelyistä ja -tapahtumista.

Keskustelua

- Todettiin, että aluearkkitehtuuritoimintaan ja paikallisten apolioiden kehittämiseen tähtäävä toimenpide on luvun keskeinen toimi
- Todettiin, että kaupunginarkkitehtien merkitystä ja roolia olisi hyvä vahvistaa
- Ehdotettiin rakennusperintö-termin käyttöä rakennussuojelu-termin sijaan
- Ehdotettiin, että arkkitehtuurikeskustelun aiheen siirtämistä lukuun III (talous), jossa käsitellään arkkitehtuuria ongelmanratkaisun näkökulmasta

Luku V (koulutus)

Luku käsittelee arkkitehtuurin koulutusta ja tutkimusta sekä arkkitehtuuri- ja muotoilukasvatusta.

Keskustelua

- Todettiin, että tekstit ovat vielä liian pitkiä
- Ehdotettiin luvun teemaksi 'koulutus ja tutkimus', puollettiin ehdotusta
- Ehdotettiin korjausrakentamisen nostamista esiin nykyistä vahvemmin, puollettiin ehdotusta; ehdotettiin myös vahvaa panostusta uusien rakennusmenetelmien ja korjausrakentamisen tutkimukseen
- Nostettiin esiin tekijöiden ja toisen asteen koulutuksen merkitys, esimerkkinä restauroijat
- Ehdottiin arkkitehtuurin MBA-täydennyskoulutuksen toimenpiteen siirtämistä luvusta III (talous) lukuun V (koulutus ja tutkimus)
- Todettiin, että täydennyskoulutus on hyvä väylä tarjota lisää osaamista sekä ehdotettiin täydennyskoulutuksen tuomista vahvemmin esiin apoli-raportissa
- Kommentoitiin, että arkkitehtuurin ymmärtämistä tarvitaan lisää 'muotoiluajattelun' tavoin
- Todettiin, että käytetään mieluummin termiä 'jatkuva oppiminen' kuin 'elinikäinen oppiminen'

4. Apoli-visio

Apoli-visio noudattaa lukujen rakennetta ja tiivistää niiden sisällön. Visio käsitellään seuraavassa työryhmän kokouksessa 28.10.2020

5. Työryhmän jäsenten esille ottamat asiat

Ei työryhmän esille ottamia asioita.

6. Muut asiat

Ei muita käsiteltäviä asioita.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 16.11.